

Az előfizetés ára:

1 egész évre . . . . . 8 frt
 1 fél évre . . . . . 4 frt
 1 negyed évre . . . . . 2 frt
 Kérjgyöknek és néptanítóknak
 egész évre 6 frt., fél évre 3 frt
 Egyes szám ára 10 kr.

Előfizethetni és egyes lappéldá-
 nyokat venni lehet a kiadóhiva-
 talban. Traub. és társa, Valentin
 Károly, Böhm M., Luzsovicz L.
 Veidinger N.

üzletben és a fődohánytözsben.
A hirdetések ára:
 Mindenkor arjgyzék szerint.
 Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 k.
 Nyiltörben egy sor . . . 10 kr.

PÉCS

Politikai vegyes tartalmu lap.

Hirdetéseket elfogad: Külföldön
 Barek J. és Társa Erfurtban
 Haasenstein és Vogler, Steiner A.,
 Hamburgban, Deube G. L., Knoi,
 Ignác Franklurban, Oppelik A.,
 Schalek Henrik, Mosse Rudolf,
 Bécsben. Magyarországon: Neu-
 braun és Braun, Goldberger A.
 V., Lang Lipót, Schwarcz Gyula
 Somogyi E. „Első magyar nemzet-
 köz irodá”-ja Budapestén, kiadó-
 hivatalunk és Janovszky H. király-
 utczában levő hirdetések felvétel
 irodája Pécssett.

Megjelen hetenkint kétszer:
 szerdán és szombaton.

Szerkesztőség: Király-utca 20. sz.
 Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz, a posta mellett.

Kéziratok
 nem adatnak vissza.

Olvasóinkhoz!

Midőn másfél évvel ezelőt e lap
 szerkesztését átvettem, tettem ezt azért,
 mert akkor nem találkoztott alkalmas
 egyén, ki ezen terhes és hálátlan fel-
 adatra vállalkozott volna.

Ma ezen kényszer helyzet meg-
 szűnt, mert oly utódra akadtam, ki
 minden idejét e lap szerkesztésének
 szentelheti és a kinek kezeibe a lap
 jövőjét már ez oknál fogva is teljes
 megnyugvással tehetem le. Tekintet-
 tel hivatásszerű nagy mérvű elfoglalt-
 ságomra is, a mai nappal tehát a
 szerkesztőségtől megválok. Midőn ezt
 teszem, kedves kötelességemnek ismerem
 mindazoknak, kik feladatomban
 teljesítést megkönyvitették, nevezete-
 sen munkatársaimnak önzetlen és kitartó
 közreműködésükért és az előfi-
 zetőknak a lap szíves pártolásáért
 őszinte köszönetemet nyilvánítani!

A lap kiadói jogát továbbra is
 megtartva oda fogok hatni, hogy a t.
 előfizető és hirdető közönség igényei
 minden irányban kielégíttessenek.

Pécssett, 1885. Augusztus 1-én.

Fekete Mihály.

A mai nappal mint felelős szer-
 kesztő átvesszem a „Pécs“ vezetését s
 tolytatom működésemet e lap körül,
 melynek csaknem fennállása óta dol-
 gozó-társam, mult évi június hó 15-ike
 óta pedig belső munkatársam voltam.

Eddig kifejtett hírlapirói működé-
 semről nem szólok. Annak megítélését,
 mint egyedül hivatott tényezőre — e
 lap előfizetőire bízom. A jövőre vonat-
 kozólag azonban ígérem, hogy minden
 időmet és erőmet a „Pécs“ tartalmassá
 tevésére, érdekeinek előmozdítására,
 szóval felvirágoztatására fogom for-
 dítani.

A lap politikai iránya marad az, a
 mi eddig volt, azaz: az alkotmányos
 törvények alapján állunk s független
 meggyőződésből s szabadelvű párt
 elveit valljuk s az azok alapján álló
 kormányt tehetségünk szerint támo-
 gatjuk, fenntartva a független véle-
 mény nyilvánításának szabadságát, mit
 a hírlapírás legfőbb, sőt egyetlen kel-
 lékének tartunk s amit valamint ma-
 gunk részére követelünk, úgy mások
 részéről is mindenkor tiszteletben tar-
 tottunk és tartunk.

Kiváló gondoskodásom tárgyát fog-
 ják képezni — az országos ügyektől

eltelkintve — Pécs sz. kir. város és
 Baranyamegye közügyei s ezek meg-
 beszélése által a helyi érdekek elő-
 mozditása. Mint független, minden
 befolyásolástól ment ember törekszem
 e czélra (mely bizonyára nem csupán
 az enyém, hanem városunk és megyénk
 minden hű fiáé is) s amelynek elér-
 hetésére ez irányban a „Pécs“ hasábjai
 minden tárgyilagossá, személyeskedéstől
 ment, közérdekű felszólalás és eszme-
 cesere számára készségesen nyitva áll-
 nak, még ha azok esetleg nézetünkkel
 ellenkező álláspontot foglalnak is el.

Midőn reményemet fejezem ki, hogy
 városunk és megyénk kiváló irodalmi
 erői a számukra kínálkozó alkalomról
 tudomást véve. azt fel fogják hasz-
 nálni, lapunk eddigi barátainak, munka-
 társainak és levelezőinek hathatós
 közreműködését továbbra is kérve,
 magamat s a szerkesztésemben meg-
 jelenő lapot a nagy közönség párt-
 fogásába ajánlom.

Pécssett, 1885. augusztus 1-én.

FEILER MIHÁLY,

a „Pécs“ felelős szerkesztője.

A „Pécs“ tárczája.

A magas Tátrában.

VIRTER KÁROLY-tól.

III.

Tarpatak a az Őt-tó.

Június 17-ik napja volt. A fürdőtelepen
 már a reggeli órákban melegen sütött a nap,
 mi itt a ritkaságok közé tartozik.

Hét óra lehetett, mikor az izzasztó pok-
 róczból kikerültünk és egy-egy dézsa hideg
 vízzel nyakon öntötték bennünket a hidegviz-
 gyógyintézet marokdús szolgálai. — Ez azt
 jelentette, hogy a kúrával készen vagyunk.

Egy lengyel ügyvédtársammal azzal mu-
 lattunk a csurom-pokrócz alatt, hogy össze-
 beszélünk, miszerint ma a nagy és kis tar-
 pataki völgyön keresztül az Őt-tóhoz megyünk,
 s letárgyalunk két tourt is egyezsere; egy
 papot is hívtunk magunkkal, hogy neki is
 ez legyen mára rendelt evangéliuma, de ez
 nyilván, mert sajnálta table d'hôte-ját elmu-
 lasztani, nem jött velünk, s így csak ketten
 maradtunk. Harmadik volt egy izmos vezető,
 nevezzük hát őt Inasinak. Ez az elnevezés
 annál is inkább illet reá, mert a gyakori
 hegymászástól nem csak hatalmas inai vol-
 tak, hanem inasi teendőket is végzett körül-
 löttünk. Ő czipelte felöltőinket utánunk.

Reggelinket a Rózsa-menháznál költöt-
 tük el. E szép ponton több csucson siklik
 el a szem s a szellő a Tarpatak zúgó mo-
 raját hozá felénk a mélyből. Lengyelemnek
 ez az isteni szép vidék úgy megtetszett, hogy
 azt az egyezségi ajánlatot tettem nekem,
 maradjunk itt ma, s majd máskor menjünk az
 Őt-tóhoz, de én az egyezséget el nem fogad-
 ván, közöttünk az jogerőre sem emelkedhe-
 tett. De habár ezzel a halasztást meg is ta-
 gadtam kártársamtól, azért ő mégsem hara-
 gudott meg reám. — Mikor ezeken az isteni
 szép vidékeken s hangulatteljes tájakon kör-
 űltekinttem, nagyon sajnáltam, miért nem
 építették e helyre legalább az egyik Tátra-
 fűredet, a három közül. Nem hagyott volna
 semmi kívánni valót.

Közeledtünk a vizesésekhez, a tarpataki
 völgy eme örökszépségeihez, melyekről annyit
 irtak turisták, beszéltek fürdővendégek, képet
 vettek róla festők, de festő esete, turista
 tolla szépségüket nem vázolhatta hiven. —
 Elmaradt a képről az a messzire elhallatszó
 zúgás, mely eleinte csak a figyelmet, később,
 ha a vizesésekhez közeledünk, lelkünket is
 lekötö; lábainkat pedig varázs-erő tartja le-
 szegezve, mely egész valónkat úgy meghatja,
 hogy csak órák multával gondolunk a tova-
 menetelre.

Alomszerű merengésbe estem egy közeli
 padon, melyről a szép gyöngyözés jól volt

látható; szemeim a zúgó vad patak ezernyi
 változatain csüggték. A verőfényes nap su-
 garai a vízcsöppeket rubinszerű csilla-
 gókká változtatták, s ezek a magasba töre-
 kedtek fel. Idő multával is alig tudtam fel-
 ocsudni. Hisz a természet szépségeinek szem-
 lélésébe oly könnyű elmélyedni! El is
 mondtam Petőfivel:

„Messze, messze a világ zajától,
 Itt kívánok élni én . . . .“

A Tivoli melletti Anio folyócska zöld
 vízének gyöngyös esését már a római költők
 magasztalták. A Rajna kékes, tiszta vízének,
 ritka esésének meg volt minden korban a
 maga költői leírója. Érdekes moudák is fű-
 ződtek hozzá. A gasteini zúgó, s mértföldek
 hosszúságában ezernyi nagy változattal eső
 pataknak is voltak már kellő méltatói, de a
 mi Tarpatakunknak még nem akadt hozzá
 méltó leírója, megéneklő költője. Mert habár
 szebbek és nagyobbszerűek is amazok, ked-
 vesebb emez.

Képzetelem előtt lebegtek amazok, mig
 szemeim előtt ez a szép panoráma ter-
 rült el.

Majd óriási gránitszikla-tuskókat hőm-
 pöllyet a vízár, mikor haragosan kikél ágyá-
 ból, s mindent elsöpréssel fenyeget, majd
 megcsendesedve folydogál medrében odább,
 gondosan kerülvén ki az útjába eső szikla-
 tömböket. Mintha csak azt csevegné lassan

Ellenzéki igazmondás.

Az aratás befejezésének közeledtével, mikor is akár termelvényeiből, akár azoknak mint megelvé fedezetnek alapján megújult hiteléből a gazdaközönség s ennek révén a nemzet csaknem minden osztálya legjobban pénzelt, a pénzügyminiszter az adófelügyelőkhez köriratot intézett, melyben — bizonyára időszerűnek tartván, hogy az adózó polgárok s különösen a gazdák, kik fizetéseiket úgy is leginkább aratás után szokták teljesíteni, az állam iránt fennálló kötelezettségeikről is megemlékezzenek, vagy, ha erről esetleg megfélemlítettek volna, arra figyelmeztessenek, elrendeli, hogy az egyes adók, a hadmentességi díj, a szőlődezmaváltság, a közvetlenül lerovandó illetékek és az egyes adók lerovási módja alá eső kincstári követelések beszédese szorgalmat tartsék.

Meghagyja egyuttal a miniszter, hogy azok, kik mult évről fennlevő adóhátralékaikat az 1884. december 9-én s később január 25-én nyert kedvezmények ellenére sem fizették be, tartozásuk kiegyenlítésére felszólíttassanak s ha a kitűzött határidőre nem fizetnek, megzálogtassanak, úgy, hogy a végrehajtás augusztusban megindítható legyen, nyíltan kimondván ugyanez, hogy azok ellen, kik adóhátralékaikat megfizették, a folyó évi esedékek részletekért a árverés nem fogantositandó.

Hogy adót fizetni kell, azt mindenki belátja, hogy az adót megfizetni lehet, tagadhatatlan, mert adó megfelelő alapon nélkül nem vettetik ki, hogy az adóhátralékok behajtására az államnak joga van, törvény állapítja meg. A miniszter tehát, midőn említett rendeletet kiadta, csak törvényből folyó köteletségének tett eleget.

De nem így fogja fel a dolgok ál-

lását az ellenzéki sajtó s különösen az „Egyetértés” és a „Pesti Napló”. Ez a „két dudás egy csárdában” tudva azt, hogy népünk adót fizetni nem szeret, az épen kapóra jövő rendeletet egy híron pendülve brutálisnak, kegyetlennek tünteti fel, melynek célja, hogy a félország újra-dobra kerüljön s a termények nyakra-főre eladása által a gabona ára lemenjen.

Ékes harmóniában, dagadozó orcával — lucus a non lucendo — kürtöli ezt világgá az idézett két hirlap. — „Lucus a non lucendo” mondottuk, mert úgy az „Egyetértés”, mint a „Pesti Napló”, alkalmasint arra számítva, hogy olvasói úgy sem fogják elolvasni a kérdéses rendeletet, lelkületüket jellemző igazságszeretettel elhallgatják azon igen fontos körülményt, a lényegét, hogy a végrehajtás csak a mult évi hátralékra rendeltek el, a folyó évre nézve pedig egyelőre nem fogantositandónak mondatik ki s így a csak bizonyos esetekre szóló rendeletet általános érvényűnek tüntetik fel.

A kérdéses miniszteri rendelet semmi esetre sem oly lelkesítő, mint valami husvéti cikkek, nem is valami öröndetes, de határozottan szükségessé. Népünk egy része — mint általában minden nép — nem valami lelkes adófizető, még akkor sem, ha különben módjában van az állam iránt fennálló kötelezettségeinek eleget tenni, mely eléggé nem sajnálható eljárás következtében az adóhátralékok és ezek révén a költségvetési hiány tetemesen szaporodnak, mely utóbbi természetesen állam hitel útján fedeztetik, melynek kamatos költségeit azután — egészen ártatlanul a polgárságnak adóját rendszeresen fizető része viseli.

A miniszteri rendelet megbirálása-kor méltányos ember a kérdés ezen

nem kevésbé fontos oldalát is tekintetbe vehetné.

De ki várna méltányosságot a kormány iránt az „Egyetértés”-től és „Pesti Napló”-tól? (F—r.)

A magyar gazda és ellenségei.

Kisslingen (Bajorhon) július hó.

Egy elterjedt fővárosi közgazdasági napilap egy közeli számának vezércikkében a következők voltak olvashatók: „A buza ára ismét süllyed, az áprilisban 9 frt 70 krral jegyzett 79 kgos buza ára már ismét 8 frt 60 krra szállott alá . . . Nyomorúságos existencia biz ez egyeseknek s az összesnek egyaránt Minden aratási végeredmény csak komolyabb érlelheti bennünk azon törekvést, hogy térjünk le a régi útról s minden nap tegyünk legalább egy lépést az új irány: mezőgazdasági termelésünk változatosabbá s iparszerűvé alakítása felé!

Komoly szavak ezek, komolyabbak, mint tán első tekintetbe látszanak.

Ugyanis feltünteték a magyar gazda fatális helyzetét — jelenben és jövőben egyaránt — egyoldalú termelése mellett.

Rámutatnak arra, hogy ne termeljünk egyedül gabonát, azaz ne fektessük jövedelmi forrásunkat csak egy, hanem többféle ágba; ha egyik nem jövedelmez, legyen jövedelmünk a második, harmadik és a többiből. Ültessünk gyümölcsfákat, szőlőt és a mellett legyen pálinkaégetőnk a törköly és szilva légetésére; legyen marhaállományunk eladásra is; tenyészszűk baromfit is és így minden ágát az új irányunk karoljuk fel, hogy termelésünk változatosabbá és iparszerűvé legyen.

Csakhogy könnyű ezt leírni, engedékeny a papiros, könnyű azon kombinálni, számolni, de nem oly könnyű a gazda ellenségeivel — az emberekkel.

Jelen esetben azokról akarok szólni.

Ugyanis egy Tolna és Baranya megyei közbirtokosnak Ófalu (Baranya megye) községének határában villája van, mely hozzá tartozó erdő, szőlő és szántóföldekkel van körülvéve. A szántóföldek dülő utait a tulajdonos szilva fákkal szegélyezé, valamint a birtok határait is, azon czélból, hogy azok termése jövedelmi forrást képezzen, (a tulajdonos Tolna-megyei birtokán néhány év előtt 120 akó szilva termett) miután a szilva megaszalva, vagy mint szilvorium a világ-piaczon nagy kelendőségnek örvend.

De ime mi történt?

zsongva, suttogva, így kell az akadályokat kikerülni, melyek utainkba esnek. A sziklatorlaszok által kiszélesedett patak közepén ráléptem egy, a habok nyaldosása által már kibombolyított nagyobb kődarabra, melyet ezer fékevesztett zivatar szele s mennykőve hengerített ide a rongyoló hegytetőről. El-elnéztem a remekművű természet eme ritka szépségét, bámultam azt a nagyszerűséget, mely itt egy keret alatt tárul a szemlélő elé. Itt, a tajtékzó ár közepén, a félelmesen zúgó moraj elkaptam a szót, mielőtt azt érteni lehetett volna. Mintha csak arra intett volna: hallgassunk el mi ott, a hol a természet maga beszél szépen, hangosan. Közel van a „nagy vizesés”, a „hosszu esés” s a „kis vizesés”. Nem tudjuk, melyiknél időzzünk tovább, melyiket nézzük meg jobban.

A távolabb fekvő „óriási zuhatag”-nál 40 méternyi magasságból esik le függélyesen vastag sugárban az ezüst színű vizkigyó. Mikor az alsó szikla-alapra bömblöve esik le, úgy látszik a keresztbe csinált fahidről, mintha az adelbergi Poik folyóként a föld gyomrába furódnék be, s csak akkor, ha hátranézzünk, látjuk, hogy hirtelen megnyugodva hompolygati odáb habjait, s mindinkább csendesül.

A mint szívünket áhitat érzete fogja el, mikor valamely kiválóbb diszú bazilika lépcső-sorozatán emelkedünk az Istenházába,

akként szállja meg keblünket is az áhitat érzete, mikor a tarpatáki völgyben járunk, emelkedünk magasán is magasabba.

A kiválóbb szépségű völgy: a természet templomának hajtója. A vizesések: azok a lépcsők, melyek a templomba felvezetnek. Khórus, az az összhang, melyet a négy esés zúgó moraja előidéz. Főoltár pedig a legfelső „óriási zuhatag”, melyen folytonosan felhangzik a természet urához egy folyton ismétlődő: Te Deum. Az ég felé törő örökzöld fenyőszálak képezik a templom legszebb díszítését. A kék égbolt, ennek a templomnak is merész ivű beltozata, melyet nappal a ragyogó nap, éjjel a sápadt hold s tündöklő csillagok világítanak meg.

Egy czirbolya-fenyőágot törtem az uton emlékül s némán ballagtunk odább. Elhagyva a „Tuzkő”-t is, mindinkább meredekekben vitt az ut, illetőleg járatlan utakon haladtunk, inkább mászkáltunk mind főlebb s főlebb hágyva. Megritkult levegő tágitotta a tüdőt s emelkedett a szív a természeti látványosságoktól, melyeknek én oly nagy kedvelője vagyok.

Látszik már az Öt-tő egyik nagyobb lefolyása, mely magas sziklafairól hull alá. Meredek útjában bömblölgő hangokat hallat a vad patak, melyre esenddel figyel az egész környék. Mintha csak maga a kristály-tiszta víz is sajnálná, hogy most már a magasból,

a tiszta léghérből lehullva az iszap felé kell venni útját.

Innét a tófal tetejére körülbelül 45 fokok emelkedéssel, vad sem járta uton juthat az, kinek léptei elég biztosak, hogy a kögörgögetegen, tehát mozgó kődarabok labirintjén keresztül felhatolhasson. Nem egy kirándulót láttunk e helyen visszatérni, mielőtt czélt érhetett volna, s láthatta volna az Öt-tőt. Az izmok tullesztése következtében összecusklódnak a térdek, a láb el kezd reszeketni s fölmondja a szolgálatot. A lépések bizonytalanokká lesznek s a mikor az egyik biztosabb támpontu kődarabra akarunk felhágni, vagy arról lelépni, bizonyára a mellette levő lazán állóra tesszük lábunkat. Elcsuszás, leesés még a kisebb bajok közé tartozik.

A derült eget elburkolták a fellegek s mi ezek hazájában, ezek vándorutain, hol madár nem száll, botorkáltunk, alig látva magunk előtt néhány arasznyira. Hideg szél sivitott mellettünk, kísérteties danát zúgva. Egy kietlen kópuzta volt ez, egy-egy fékevesztett zivatar kellett hozzá, hogy ide sodorja azokat a nagy darabokban lábaink alatt heverő gránitköveket, melyek itt utunkat állják.

A sűrű felhő csakhamar tova repült a szél sebes szárnyain. A szél is elcsendesült s a mogorva hegyvidék kiderült, de a nap

Ép külföldi tartózkodása alatt vevő tulajdonos a kellemetlen nirt, hogy tizenhét darab szilvafat vágatott ki birtokán.

És ez nem első eset. Néhány héttel a megtörténtek előtt fenyőfákat vágatott ki az erdőben és pár év előtt szintén szilvafákat.

Ugy látszik, ezek az emberek már gyakorlatában vannak az ily fajkivágásoknak. Hatósági rendeletek folytán minden évben ültetnek fákat a közlekedési utak mellé, de azok hasonló sorsban részesülnek.

Ily körülmények közt természetes, hogy nehez az előre haladás; természetes, hogy elmaradunk a külföldtől és nem esoda, ha ily kérdésekkel illetnek: „Nicht wahr, bei ihnen ist das Land noch wenig cultivirt.“

Itt Bajorországban az utak, a földek határai mindenféle gyümölcsfákkal vannak szegélyezve, szép jövedelmet hozva tulajdonosaiknak.

De védik is ám szigorú törvények!

Ugyanis az 1876. évi febr. 26-án szentesített büntető törvény 504. §-a így szól: „A ki oly tárgyakat, ültetvényeket, melyek nyilvános utak szelvényeire, vagy földek hasznosítására ültetvék — megsért, megrongál, vagy elpusztít: az három évig terjedő elzárás vagy ezeröttszáz márkáig terjedő bírsággal büntetendő.“

Egy nemzetgazdász azt mondja valahol: „Azon a földön van a legnagyobb áldás, melyre legsűrűbben huli a verejték a gazda homlokáról.“ De hozzá kell tenni: ha szigorú törvények és szigorú hatóságok és rendőri közegek támogatják azt!*) **Ermel Gyula.**

Összeépült községek egyesítése.

Kevés lehet azon törényhatóságoknak száma, melyek területén összeépült, vagy az összeépüléshez közeledő községek ne volnának.

Az ily összeépült községek egyesítése egy közigazgatási, törvénykezési, mint pénzügyi, illetve anyagi tekintetekben is nemcsak

*) Igaz, hogy nekünk erre szóló külön törvényünk nincs, mindazonáltal a polgárok birtokát megrongáló az 1840. mezei rendőrségről szóló és 1879. XL. t. c. rendelkezési alapján megbüntethető. A földölg különben nem annyira a törvény hiányában, mint inkább az ellenőrzés lehetetlenségében van a különösen azon sajnós körülményben, hogy sok helyt a kötelességüket more patrio hűlenül teljesítő tanító által elhanyagolt népünknek mintegy elvadásva felnőtt hait az idegen tulajdon, különösen a fakímélésé iránt semmi tisztelttel sem viseltetnek s nem is fognak viseltetni mindaddig, míg az iskola, lelkesíti kar és közigazgatási hatalom a téren vállalva minden lehető el nem követnek. Szerk.

kívánatos, de előnyös is. Mindazon által az egyesítés eszméjével a községek irányadó köréi kibékülni, más szóval: „megbarátkozni“ nem tudnak.

Jól tudjuk, hogy az 1871. évi XVIII. t.-czikk alapján mar minden község rendezve és a kis községek más nagyobb községgel, vagy egymással szövetkezve, körjegyzőségbe beosztva vannak. Kérdjük azonban: nem célirányosabb-e, ha két összeépült község egyesül, mintha külön hajtja végre a rea bizott teendőket? Ez utóbbi állapot nem mondható ugyan visszásnak, de tekintve, hogy az egyesülés által ugy az anyagi, mint szellemi erőben biztos előny és nyereség mutatkozik, mi az összeépült községek egyesítésének vagyunk hívei.

Ugy véljük és hiszünk, hogy mindazok, kik a közérdek előmozdításának barátjai, e tekintetben velünk egyetértenek.

Nem ringatjuk magukat azon hitben, hogy az ily összeépült községek egyesítése nem jár nehézséggel, de tudjuk jól, hogy nincs oly erős akadály, melyet egyesült erővel leküzdeni ne lehetne.

Magunk is tudunk és ismerünk összeépült községeket, hol voltak és vannak némi csekély akadályok, azonban nem olyanok, melyeket leküzdeni ne lehetne, csak egy kis akarat és jóindulat kell hozzá.

Az egyesítésnél mindjárt az első akadály az, hogy egyik község sem akar régi nevével megválni, vagy arról lemondani, holott könnyen lehetne a neveket szépszerivel szintén egyesíteni, vagy pedig az egyesített községeknek egészen új nevet adni.

Iveket lehetne írni, ha az összeépült községek egyesítése mellett harcoló okokat előadni akarnók. Jelen rövid közleményvel azonban a részletezés mellőzve, csak általánosságban kívántam az összeépült községek egyesítésének hasznosságát és fontosságát felüntetni és ha az egyesítés megvalósításához csupán a figyelmet felkeltettem, hiszem, hogy jelen közlemény nem tévesztezte el czélját.

Tompa Lajos, okl. jegyző.

Kérelem az óvodákat fenntartó egyletek és testületekhez!

A kisdnedvelők országos egylete a kezdet nehézségeit legyőzött 14 éves működés után hasznos tevékenységének immár gyümölcsöket is ígérő új stádiumába lép.

A kisdnedvelés tudományának és gyakorlatának fejlesztése, terjesztése, népszerűsítése s ezzel az képezi egyletünk egyik fő-

hivatását, hogy a családi nevelés és az intézeti képzés közt még mindig betöltetlen hézagot besancsolja, a család és iskola nélkülözhetetlen egybehatását előkészítse. Másik kiváló hivatása a kisdnedvelők önképzésének a tarsalásból fejlődő buzgó erővel támogatása; érdekeik önzetlen védése.

Eszközeink: gyűlésezések, felolvasások, gyakorlati foglalkozások, pályadíj-kihirdetések és főként: oly szaklap kiadása, mely az elméletet a gyakorlattal egyezteteti, a nevelési elveket népszerű ismertetéssel terjeszti.

Soha sem kínálkozott czéljaink megközelítésére kiválóbb alkalom, mint a f. évi augusztus 21., 22. s esetleg 23. napjain Budapestben megtartandó nagy gyűlésünk. Az orsz. kiállítás a nevelésoktatásnak is nem remélj gazdag csoportokban nyujt okuló tapasztalást. Alapszabályaink javasolt módosítása egyletünk szak- és társadalmi tevékenységét megsokszorozza, bevonván a rendes tagok körébe a tanítókat és módot nyujtván tagdíj-leszállítás által a nevelésbarát nagy közönségnek egyletünkbe lépésre és tartalomban, terjedelemben napról-napra gazdagodó lapunk, a „Kisdnedvelés“ ingyenes megszerzésére. A Bujanovich-Koppy-alapítvány 2000 forintja pályakéreskek kitizését teszi lehetővé. A mindeu eddiginél népszerűrenek ígérkező közgyűlés, a kisdnedvelés-ügy számos problémáját megoldásra segíteni van hivatva.

Annál kívánatosabb tehát, hogy kiket eddig sajnosan nélkülözöttünk művelődési és nemzeti missiót teljesítő egyletünk körében: az óvodákat fenntartó igen tisztelt egyletek és testületek új, de ránk bizató kilátásait, alapító vagy pártoló tagságra jelentkezéssel beváltani kegyeskedjenek.

Alapító tag, ki, vagy a mely testület egyszer mindenkorra legalább 50 forintot fizet, vagy ily összegről alapító kötvényt állít ki és beváltásáig évente 30 forintot fizet az egylet pénztárába: pártoló tag, ki (vagy a mely testület) 6 éven át éventenként 3 forintot fizet az egyletnek; viszonzásul a tagsági alapszabályszerű jogok gyakorlása mellett, mind az alapító, mind a pártoló (és rendes) tagok ingyen kapják szak- és családi lapunkat, a „Kisdnedvelést.“

És föltétb öhajtanó, hogy szorgalmas de szük anyagi viszonyok közt élő rendes tagjaink a kisdnedvelők (gyermekkertésznők) meg a rendes tagokul belépő tanítókném segélyösszeggel pályamóltassanak a fővárosba utazás és itt 3—4 napig időzés költségeiben; a nyujtandó áldozat dúsan kamatozik a nevelő

láng arca nem melegített s csak a hófedtetők hideg lehelletét éreztük már ezután.

Visszanézünk. Mélyen fekdtt alattunk a völgy, melyből lassan bár, de felvergődünk, Istent kísértő utakon. Szédülés fogja el a főt, ha letekintünk; ott távol alatt macskának látszik a tehéncsorda s meszesür törpének a pásztor.

A lomniczi és jégvölgyi csúcs között voltunk, 2000 méternél is valamivel magasabban. Jobbról-balról a Kárpátok ürgéinek, a morgák füttyülése hangzott felénk. Széles hőmezők kerültek el szemünk előtt, s ott, hol elpusztult a hó, és kizöldült a fű, ritka szép ronunkulusok mosolyogtak felénk. Ez egy másik nyári kép volt, a tél keretében.

(Folyt. köv.)

Fürdői levél.

Cilli, július 29.

Kedves Szerkesztő Barátom!

A hírhedt Cillei grófok ősi fészkeből írom e sorokat. Igaz ugyan, hogy maguk a Cillei grófok nálunk magyaroknál nem igen jó emlékezetben vannak, de ugy hiszem erről a város, melytől nevüket kölcsönöztek, mitsem tehet. Hanem hát ez miféle fürdő, fogod magadban gondolni, entek ugyan még nem hallottam híret? Éppen azért akarom leírni.

Panaszkodván Rohicsan a fürdőorvosnak, miszerint a rohicsi fürdőhely ugyan igen szép és az ottani tartózkodás kellemes, hanem hát az uszoda vize nekem nem elég hideg, ajánlotta, menjek át fürdőni a Sann folyó vizébe, a szomszéd Cilibé. — Kezembe is nyomott egy általa kiadott „brochure“-t (Cilli und die Sannbäder) a melyben nevezett városka vidékét és a folyó víz gyógyerejét ugyancsak földicséri.

„Engem ugyan föl nem ültetsz, német.“ — gondoltam először magamban; — de azután ismét eszembe jutott, hogy mindegy két éve, midőn egy pécsi doktornak (igaz, hogy nem med., hanem teolog-doktornak, Prof. W. J., de ugy hiszem ez mindegy?) szintén panaszkodtam, hogy noha már majd minden fürdő megpróbáltam, de hasznát nem igen tapasztaltam, ő szintén Cillit ajánlotta, mint a hol hideg vizet és friss levegőt bőven fogok találni. És ugy is tapasztalom, hogy egyik doktor se nagyított.

Maga a városka csinos, szép fekvésű. Igaz, hogy az utcák szűkek, és tekervényesek, mint a féle régi városban, de mellette tiszták, naponta levén öntözve és söpörve. Az utcakövezet is egy kissé eredeti: — azt hittem első látásra, hogy ludtjásokkal van kirakva, pedig hát a Sann folyóból szeletett kavicssal, (denique csak praktikus a német, ha stájer is!) Hanem hát

azért sokkal kényelmesebb rajta járni, mint például a mohácsi (?) kövezeten. A levegő is itt sokkal kellemesebb, mint Rohicsan, meglehet ugyan, hogy ebben jó része van az itteni gyakori esőzésnek is (még csak négy napja vagyok itt és már két szép eső volt). Igen szép a sétatér is, mely közvetlen a Sann folyó mentében körülbelül ¼ órányi hosszan húzódik, és amelyen folyton gyenge léghuzam van.

Hát még a sebesen rohanó kristálytiszta víz! Sann folyó! Itt van ám a diákok Eldoradoja! Tele is van egész nap, nemcsak a négy fürdőház, hanem a folyó mindakét partja fürdő egynekkel, mert hát nem oly szükkeblűek, hogy ne engednék fürdeni azt, kinek pénze nincs, csak legyen uszónadrágja, mert hát ezt a tisztességgel megkívánja!

Mesterséges hullám verést (Wellen schlag) is csinál az élelmes német, sziklákat fektet a folyó közepére melyeken a víz ereje megtörik, és habozva, tajtékozva rohan keresztül! A folyón keresztül pedig erős sodrony köteleket húzott, és ezekben fogódzva sokan órahosszáig veretik hátukat a hullámoktól. Azt mondják: a rheuma ellen igen hatásos.

Fürdő vendég is van elég, ugy, hogy lakást is alig találni a városban. Igen sok tegezés tisztelt is látok, kik Triestből és Polából ide jönnek családdal a hús levegőt élvezni. Csak női fürdővendég van kevesebb,

feljúlato munkakedvében és szerzendő tapasztalataiban.

Azon tiszteltteljes kéressel fordulunk tehát a nevelésügyi egyesületekhez, illetőleg testületekhez, hogy méltózzanak:

1.) a kisdnevelők orsz. egyesületébe alapító- vagy pártoló tagul belépni és f. évi augusztus 21—23 napjain Budapesten tartandó közgyűlésünkön magát képviseltetni;

2.) kisdnevelőjének, vagy tanítójának (gyermekkertésznőjének, tanítónőjének) a közgyűlésünkre felutazás céljából szünnapokat engedélyezni, és

3.) őket segélydíjjal támogatni.

A kisdnevelés általános emberi és magyar nemzeti jelentősége oly határtalan, hogy bizván-bizunk annak fejlesztésére célzó munkánk lelkes fölkarolásában.

Tisztelttel

Budapesten, 1885. Julius 22.

A „Kisdnevelők orsz. Együletének“ választmányja.

Magyarország közegészségügye a budapesti országos kiállításon.

II.

A kiállítás baloldalt a kereskedelmi ministerium állapotbeszégeket feltűntető térképén s egy állatvesztéglőhely (Törösvára Erdélyben) papirmaché nagy vázlatán, nemkülönben egyes kiállított kisebb-nagyobb tárgyain és képein kívül csaknem egészen a m. kir. állatorvosi tanintézet igen érdekes kiállítása foglalja el. Az állatorvosi tanintézet mintegy 10 év óta egy tudományos tantervűre, mint tudományos működésre nézve is annyira emelkedett tekintélyben, hogy nemcsak a hazában, de a külföldön is nyomatkozás számot tesz. E jó hírnevet az ott működő szakférfiak önálló tanárkudási szelleme és elért exact tudományos buvárlati eredményeik alapították meg. Az állatorvosi tanintézet kiállításának ismertetését a h. igazgató, intézeti ny. r. tanár s egyet. ny. rk. tanár Dr. Thannoffer Lajos, akadémiai lev. tagja kiállításának leírásával nyitjuk meg. Szabadon egy érdekes vérkeringési sémát állított ki többek között, mely üvegből van készített úgy, hogy a fő ütő és vivőerek (arteriae et venae) és az azok közt elkerülő hajszál-édényrendszer (Capillar gefäss-system), üvegből fel van tűntetve és ezekben kék lakmus tincturát hozhatni a szívet helyettesítő négy kauscsk lapda gépezet által ritmikus mozgásba való hozatalakor keringésbe. A tüdő vérkeringésébe úgy — mint az élő testben — megpirosodik a vér, míg a test és fej vércöreiben megkékül az; és ez többször egy-

másután ismétlődik. Az ezen érdekes eszköz mellett álló nagy szekrényben a nevezett tanár 10 évi tanári munkakudásának eredményeként mutatványul tisztán általa szerkesztett vagy módosított élettani (physiologiai) és szövettani (hystologiai) készülékeket és intézetben készült érdekes és a tudományra egyaránt fontos élettani grafikai jelzéseket mutat be.

Igy igen nevezetes s a királyt és koronaherceget egyaránt érdekelt eszköze a kiállítónak egy üvegből készített kézre kötött — rendszeren élő kézre kötik fel — érlőkészjelző készüléke (sphygmographion), a mely a nagynevű francia physiolog Marey elvére alapítva van szerkesztve, csakohgy a kiállító által minden részben czélszerűen módosítva. Az eszköz első modelljét Budapesten készítették és ezután azt igen tökéletesen Broquet készítette Párizsban (Quai d'Horloge) 1876-ban. E fölött a szekrényben egy a kiállító által szerkesztett s Baltzar által Lipcsében készített s kymografikai (vérhullám jelzési, Blutwellenzeichner) görbékét (curva) forgató és használható készüléke van a kiállítónak felállítva, melyen érdekes agyngyomási vérhullám-görbe (Hirndruck-Blutdruckcurva) azután három nervus depressor hatását és az ember légzését, köhögését és nevetését feltűntető egy-egy görbe sor van forgathatólag felerősítve. A szekrény középső alsó részében ismét egy a szerző által módosított Ludwig-féle kymographion (Blutwellenzeichner) van felállítva, a légzés, köhögés, a pulsus és a szívverés felírásával, melyeknek görbéi (curven) alá az idő másodperczekben van felírva. Ezen eszköz anyiban van módosítva, hogy a czélnak megfelelőleg kis és nagy hengert lehet függőleges és vízszintes helyzetbe rajta alkalmazni és c. mellett végtelen papírt is reá erősíthetni s így nemcsak kormozott, hanem kormozatlan papíron is lehet reá készülékekkel iratni.

A nagyszekrény baloldali felső részében a kiállító által szerkesztett emeltyűs készülék látható, melylyel 6 a 6 lábú állatok (rovarok, Käfer) mozgásait és uszását grafice jelezheti. Egy ilyen grafikai jelzés ki is van akasztva és azon a 6 láb által írott görbe sorok alatt az idő százdarab másodperczekben is fel van írva. Ezen eszközön kívül mikroszkopi nedves kamrája (Camera humida) monométerrel mérhető mikroszkopi gázkamrája comprimált és ritkított levegőre, agyvizgálatokra való készülékei vannak felállítva, egytől-egyig általa szerkesztve.

Dr. Thannoffer nagy szekrényei alján

több ezer pulsus görbesora (Curvenreihe von Pulsen) van elhelyezve, melyekről „érlőkész“ című magyar és német művét írta a kiállító és egészen alant pedig mindkét oldalán a szekrény számtalan dobozaiban csupa az intézetben készült kymografikai, vérhullámjelzési, tanulmányi és buvárlati görbék vannak bemutatva. A nagy szekrény jobb oldalán végül érdekes új mikrograph-ja (rajzoló mikroszkopja.) a szintén általa szerkesztett bélimozgást (Darmbewegung) felíró készülék; az általa construált és vizrel vagy borszeszszel elárasztható u. n. irrigatiós borotva és több kisebb általa szerkesztett eszköz van felállítva; továbbá alant egy készüléke, melylyel kymographionhoz való kisebb nagyobb dobokat lehet egyenletesen kormozni és feljegyzés után átvizsgálni. Végül e szekrény részben számos grafikai görbe van egy nagy könyv-alaku tarsolyban eltéve vagy kiszegve, melyek felírása főleg a szakembert érdekelheti különösen, azért itt azokkal bővebben nem foglalkozunk.

Tanhofer ur még egy terve szerint Schember által készített ember és közép-nagyságu állatok lemérésére való érzékeny centimál-mérleget is állított ki és ezenfelül mikroszkopi készítményeket emberi és állati szervekből egy külön helyen álló üveg kis szekrényben. Igen érdekesek az állatorvosi tanintézet kiállításában a Dr. Czako Kálmán ny. r. tanár által kiállított tárgyak is. Egyik szekrényben kiállította a derék tanár az emberben és állatban élő, eddig ismeretes legtöbb belélősi állapotot. Egy másik szekrényben az állatok hólyagjában, beleiben, vagy veséiben előforduló különféle alakú és színű kisebb-nagyobb köveket, melyek közül némelyek ágyugolyóknak valók lehetnének nagyságukat tekintve. Egy harmadik szekrényben végre Tormay volt intézeti igazgató s minisiteri tanácsos festett egy mintázatot a marhavészről; a szekrény alján pedig borszeszben ugyancsak a természetes marhavész-készítményeket. Dr. Nádas k a y Béla intézeti ny. r. tanár szintén fölőtte érdekes és tanulságos boncztnai készítményeket állított ki egy nagy szekrényben, melyeket mind maga készített. Fénypontját képezik e kiállításnak a celoidinnel kifecskendezett s Hyrtl módszere szerint készített „corrosio“ készítményei, melyek a tüdő légutjait, állatok veséjének edényeit és a hugyutakat tüntetik fel. Szépek egész állatok (kutya, borjú) véredényrendszerét feltűntető gypsinjectiói, gipszszel kifecskendezett állatszivei és egy juhának központi idegrendszerre a gerinczagy minden idegeivel kikészítve, nemkülönben különböző állatok hallószerveit feltűntető készítményei.

Dr. Lieberman Leo intézeti ny. rk. és egyet. m. tanár s a vegyikisérleti állomás (chemische Versuchestation) főnöke, ki számos tudományos buvárlatairól és munkáiról ismeretes, általa szerkesztett többféle készített egy nagy kísérleti asztalon mutat be, nevezetesen az általa szerkesztett s a petroleum gyuladási pontját s veszélyét meghatározó készülékét; továbbá a tej, zsir meghatározására szolgáló eszközét; bemutatja a bor, fuchsin és más festő anyaggal való hamisításának saját felismerő módszerét, liszt és tejvizsgáló eszközét, valamint egy kis készülékét a zsir olvadási pontjának meghatározására.

Tormay Béla miniszteri tanácsos, áttényésztünk előmozdítója s e szak érdemes mivelője s gazdasági népszerű írónk egy nagy szorgalommal összeállított térképet állított ki, melyen a juhászat jelenlegi állása érthetőleg van feltűntetve. Dr. A z o r y Á k o s intézeti ny. r. tanár, mindazon eszközeit állította ki, melyek a husvizsgálásra szükségesek. Dr. V a r g a F e r e n c z intézeti ny. r. tanár pedig Fischer Péter és társa czéggel díszesen kiállította intézetünk sebészeti és szülészeti eszközeit, melyek közül az említett szaktanár többeket maga módosított vagy tervezett. E mellett egy löfőgészítő és döntő készüléket. Végül az állatorvosi tanintézetben a patkolást (lóvasalást, Hufbeschlaglehre) tanító S c h w e n z k y A r m i n az intézet patkógyűjteménye egy részét állította ki, nevezetesen

minthogy ezek inkább a szomszéd „Neubaus“ és „Römerbadba“ mennek, lévén mindakettő „divatos“ és az előbbi specialiter női fürdő.

Egy doctorral ebédeltem a vendéglőben, kinek neje szintén „Neubaus“-ban van, csodálkozásomat fejeztem ki: „miért mennek a nők inkább Neubausba, holott — laikus nézetem szerint — a Sann folyó vize mind szépségükre, mind egészségükre sokkal előnyösebb lenne?“ „Lásza barátom, felelé, ennek sok oka van. 1-ször is nincs ott a férj, hanem vannak helyette Courmacherek; 2-szor ott jobban lehet az új ruhákat mutogatni; 3-szor mert hát „modern“ fürdő. Volt egy női patientsem, folytatá, kinek midőn egy obscurens fürdőt ajánlottam, mely betegségének megfelelt, inkább el se ment, pedig hát az egészség volna mégis a fő!“ — Szegény férjek, gondoltam magamban!

Egy nagy hiánya azonban mégis van Cillinek, s ez az, hogy nem levén „specific“ fürdőhely, nincs benne „Curhaus“, és így az ember egyedül a vendéglői társalgásra van utalva. Ugyar itt találkoztam ujra egy jó módu Stajer atyafival, kivel még Rohicson megismerkedtem. Kérdésekre, vajlon fürdeni jött-e ide, — mert láttam, hogy duzzad az erőtől és egészségtől, — nem uram, válaszolta, hanem szándékom megnézni az önök kiállítását, melyről sok szépet és dicséretet hallottam; de minthogy felső stajerországi

vagyok, és még alsó-stajert nem láttam, illo nek tartottam előbb bércezes hazámban szét nézni. — Épp oly szép mint jellemző nyilatkozat! Kérdésére, hogy mely utat választás, mert kőrgygyel szándékozik utazni, és néhány nagybót várost megtekinteni, említettem: Kanizsát, Fejérvárt, Gyórt, Pozsony stb. Uram, felelé, Kanizsán már voltam, de amint a pályaudvarból kiléptem, akkora port találtam, hogy elment minden kedvem „ich glaube, dort kehrt, und spritzt auch nur unser lieber Herrgott!“ Jó hogy nem ajánlottam neki, hogy nézze meg Pécsét is, ugyan szép port talált volna mindjárt az indóházától a városig! Azaz hogy pardon, hisz most nem lehet por, mert ujra van kavicsozva, de ughiszem, ezen még rosszabb a kocszás. Nem lehetne a kőbányákban található törmeléből, vagy homokból reá hordani mielőtt összezuzódnék és porrá válnék? De hisz most veszem észre, hogy Stajerhonból messze tévedtem, és hogy ez nem is annyira a fürdői levél keretébe, mint inkább a városi mérnöki, vagy építészeti hivatal ressortjába tartozik!

Meglehet, hogy elnézek a szomszéd Römerbadba is, hátha találók ott is pécsi ismerősöket, hanem hát erről majd más alkalommal. A viszontlátásra

Dr.

sen a legtöbb állam patkóit, azután az általa vagy mások által szerkesztett s egészséges vagy beteg patára való patkókat, lábvégekészítményeket s a vasaláshoz való szerszámokat.

Az állatorvosi tanintézet kiállítási tárgyai közt foglal helyet a kőbányai sertésvesztelő intézet díszes együttes kiállítása is, melyen a társulat sertés hizlaló, mosó, malma, szappan főzője s az utóbbi állatvizsgáló helyiségei vannak festményekben és fotográfiákban feltüntetve. Ugyancsak az állatorvosi tanintézet kiállítási tárgyai közt van Thury eszközkészítő tábóri kohója, mely compendiosus szerkesztésénél fogva igen czélszerű. Ezen kiállításhoz van csatolva Neruda Nándor droguista állatorvosi, gyönyörűen kiállított s felszerelt nagyobb gyógytára, asztallal, melyeket Neruda ur az intézetnek ajándékozott. E mellett kis, hordozható s francia mintára készített s czélszerű kézi gyógytárcskákat is állított ki. Ezzel szemben a m. kir. földmívelési-, ipar- és keresk. miniszterium által kiállított a törcsvári vesztelőintézet (Contumaz) papier macheé nagy modellje, melyen különféle zslások jelzik a határt, az egészségügyi vonalt, az örházakat s egyes hivatalos épületeket. A mintával szemben a falon a ministerium igen érdekes térképet állított ki, melyek a különböző állatbetegségekre vonatkoznak és az esetek számát színes berajzásokkal mutatják meg.

Különösen a marhavésznek évről-évre való csökkenése és mostanság való abszolút megszűntése nagyon érdekes. Az állatorvosi tanintézet területére a kevés helylyel rendelkező emberegészségügyi kiállítás földnyelv-szerűleg elődik be. — Az első beékelődő tárgy Dr. Iszlay József egyetemi m. tanár, fővárosi hírneves fogászunk érdekes elefántfog gyűjteménye. 6 elefánt-agyartól fűrészt darab és szelvet van ugyesen szekrényben felállítva, melyek szűrt vagy lött sebeket mutatnak; egyesekben a szétlapult golyó is látható. Ezek az érdekes, hogy a fog dentin-állománya, melyről eddig azt hitték, hogy semmiféle visszaható gyógyfolyamattal nem bír, ezt határozottan mutatja.

E kiállítás után két felállított s tapétázott fa-falon vegyes kiállítású tárgyak láthatók. Egyik legérdekesebb s az egész kiállításban mondhatni a legfontosabb egészségügyi szempontból Dr. Adeszelowsky Károly grafikai táblázatos kiállítása.

Ugyanis némely feljegyzései 1849—1884. terjednek; így meteorológiai grafikai jelzései is; nemkülönben igen érdekesek Európa országainak és a magyar állam törvényhatóságainak népesedési mozgalmát (mouvement de la population dans les pays de l'Europe et dans les juridictions de l'état de la Hongrie) — hazaság, születés és halál — feltüntető statisztikai táblázata; valamint Európa országainak és a magyar államnak népszaporodását (augmentation de la population de l'Europe et de l'état hongrois) érdeklítő és érdekesítő kimutatása.

Éppen úgy fölőtte érdekes az 5 éven alóli gyermekhalandóság feltüntetése Európában, viszonyítva az élve szülöttekhez — térképen s számokban feltüntetve. Szomorú, hogy legtöbb esik Európában hazánkra (44.9%) s legkevesebb Irhonban (17.1%).

Igen tanulságos Európa országainak általános halálozását feltüntető térképe; s itt megint szemben állunk azon szomorú tényre, hogy nálunk legnagyobb a halálozási arány.

Nagyon örvendetes, hogy egy vidéki orvos, sok teendője közepette ráér ilyen óriási munkára s azt jelenen el is végzi; fogadja őszinte dicséretünk s köszönetünk nyilvánítását! — Ugyan itt van kiállítva Dr. Árkóczy József egyet. m. tanár a continensben berendezésekor s alapításakor (1881.) még első nyilvános s ingyenes foggyógyintézetének, melyet eleintén tisztán saját költségen állított s tartott fenn, olajba realitice s elég ügyesen festett képe, szekrényekkel, melyekben fogak és koponyák vannak berakva, dolgozó

szobával s műtő asztalokkal, melyeken a szegényebb betegek ingyen orvosoltatnak, operáltatnak, plomboltatnak (plombirt). Tudomásunkra jutott, hogy nevezett derék fogorvos és tanár, ki az irodalom terén is igen hasznos szolgálatokat tesz az ügynek, évente 600—800 beteget gyógyít ingyen, operál s plomból és e mellett tanítványait oktatja, velük is fogászti műveletket végeztet s egész kis iskolát alapított maga körül, miért is, különösen nálunk, hol még fogászati iskola felállításáig el nem jutottunk, őt különös elismerésünk illeti meg.

Ugyane falon van Frimm Józsefnek, a hülyeség (Cretinismus) hazánkban való elterjedését ábrázoló tanulságos térképe; nemkülönben egy felállítandó hülyeintézet általa készített tervezete; valamint a budapesti állatvédő egyesület érdekes és hasznos kiállítása, madárfészekkel, szárnyasok piaci hordozó kalitkájával; érdekes fali táblával, lovak szájfájásakor használható puha kaucsuk betűtözlablával stb. stb. Érdekes itt még a pozsonyi kórház tervrajza és a betegségek és halálozási grafikai táblázat. E mellett Dr. Jurkinyi Emil szorgalmas orvosstatisztikusunknak táblázatos kiállítása érdemlik meg különös figyelmünket. Nevezetesen különösen a védőtás (vaccinatio) eredményét feltüntető grafikai táblázata, melyhez az anyagot a Rokus kórház osztályain gyűjtötte. És pedig vonatkozik ez a himlő betegedések, gyógyulások és halálozásokra. Nagyon szépen fel van tüntetve ezen, hogy több hal meg himlőben olyan, ki nem volt beoltva, mint beoltott; többnek súlyosodik s tovább tart a betegsége, ha be nem volt oltva, mint ha be volt oltva. Itt vannak a Bethesda kórház és betegápoló képző-intézet fotografiai is felüggestve, valamint a szegedi szegényápoló és bábaképző intézet csinos épületeinek rajzai is kiakasztva. Érdekes a közép-csarnok s az oldalcsarnok határán kiállított két szekrény is Frankl B.-től (Budapest) melynek egyik kihuzható fiókjában vert részletekben a gyermek fűrészhető; az asztal-alacsonyága, börrrel bevont szekrény tetején a gyermek öltöztethető, a többi fiókokban pedig a többi utensiliák rakhatók el. (Az egyiket a koronaherceg, a másikat pedig Coburg herceg vette meg.)

A középcarnokot már említettük, itt csak az ott kifejejtett, a szép Svábhegyen fekvő és czélszerűen berendezett Dr. Vaszkovics-féle hidegvíz-gyógyintézet és fotografiaiát, fővárosi paradicsomunk: a Margitsziget kiállított képeit és az alsó tátrafüredi fürdők és lakházak aquarelleit és a híres Sziács festett képeit kell pötlőlag kiemelnünk, hogy áttérhessünk a kiállítási pavillon jobboldalának ismertetésére. E kiállítási szakasz legértékesebb és úgy szemre mint beléértékre nézve egyaránt szép tárgyat képezi a Fischer Péter és társa czég kötelék (bandage), orvosi gép és műszer kiállítása, mely bármely országnak dicsőségére válnék. Csak örvendhetünk, hogy ily czikkeket nem kell külföldről hoznunk, hanem ezek is a fent említett czég és több már jőnevű czég által hazánkban készíthetnek. Különösen a Fischer és társa czégnek van hatvani utcazi házukban egy minden kiválómnak megfelelő gépekkel berendezett műhelye.

Allami felügyelet alatt álló erdők talajváltozásaira vonatkozó bizottsági határozatok az igazságügyminiszter újabb rendelete alapján mindannyiszor idejekorán megküldendők az illető megye közigazgatási bizottságának, hogy ez az erdők fölötti felügyelet megszaktítás nélkül gyakorolhassa.

Ásványvíz-vegyelmező intézet. A valóság- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a következő rendeletet intézte az összes törvényhatóságokhoz, az ország ásványvizei érdekében. A törvényhozás által engedélyezett

ásványvíz-vegyelmező intézet 1884. évi július hó 21-én 26.746. sz. a kelt rendelettel kapcsolatban, a budapesti vegyteni intézetnél életbe léptetvén, annak vezetésével ideiglen dr. Lengyel Béla egyetemi vegyész-tanárt bízta meg. Az intézet feladata, hogy az ország ásványvizeit megvizsgálja, vegyalkatukat megállapítsa és így azoknak, mint gyógyvizeknek, vagy élvezeti vizeknek leendő alkalmazhatása iránt tájékoztatást nyújtson. Működési körébe tartozik továbbá az, hogy a kereskedési czikket képező, úgy hazai, mint külföldi ásványvizek valódiságának s jóságának megóvása, ellenőrzése és kifogástalan csomagolása érdekében közreműködjék. Az ásványvizekre vonatkozó, minden hozzátelendő tudományos és egyéb, a források és a víz kezelését illető kérdésekben felvilágosítást ad. Az intézet főnöke, hogy ásványvizeink érdekében minél több haszonnal járasson el, a források és furdóintézetek állapotáról közvetlen észlelés alapján tudomást szerez és a tapasztaltakról és működéséről időzőnkint a miniszteriumnak jelentést tesz. Miről a közönséget hazánk ásványvizeinek megismertetése és minél jobb értékesítése érdekében tudomás végett oly hozzáadással értesitem, hogy az ásványvíz-vegyelmező intézethez úgy a törvényhatóságok mint a magánosok a fenn előadott működési köréhez tartozó ügyekben fordulhatnak és egyszerűs-mind felhívom, szíveskedjék az intézeti főnököt feladata teljesítése czéljából teendő utazásai alkalmával pártfogásban részesíteni s neki e vizsgálatnál lehetőleg kézre járni.

Hirek.

A folyó hó elsejével új előfizetést nyitunk. Előfizetheti különben a kiadó hivatalban a hónap barmely napjától fogva.

Az udvar köréből. Bécsi hírek szerint Mária-Valéria király-kisasszonyt el fogja jegezni este Ferencz Ferdinánd főherceg.

Püspök-temetés. Peitler Antal váci püspök temetése 27-ikén ment végebe, nagy részvét mellett. A temetésen sem Pest-megye, sem a főrendiház, sem a kormány nem volt képviselve. A gyászszertartást Pauer János székesfehérvári püspök végezte. A pécsi káptalan részéről Troll Ferencz és Szezyfritsz István kanonokok, egyházmegyénk papjai közül pedig Rónay Sándor mohácsi apát-plébános, Petrovits Ferencz apát és főigazgató, továbbá Hannay Gábor paksi plébános vettek részt a temetésen. Az elhalt püspök a homeopatha (háoszenzivi) gyógy módnak volt híve.

Peitler-adoma. Az imént elhunyt váci püspökről, kiról a hírlapok most számtalan adomát elevenítenek föl, álljon itt egy jellemző kis történetke, melyet egy teljesen szavahihető pécsi polgártól hallottunk, ki a dolognak szem és fültauja volt. Ezelőtt 8 évvel egy tavaszi napon Peitler püspök a fővárosban, hintón egy kerepes-uti kocsi gyároshoz hajtatót. Kérdezte, hogy mit parancsol, azt mondta, hogy hintót akar vásárolni. A gyáros egy szép batárt mutatott a püspöknek. — Mi az ára? — 4000 frt. A püspök megvizsgálta és megpróbálta a hintót, mely neki nagyon megtetszett és így szölt: Tudja mit, megveszem a hintót. De most nincs pénzem. Összel azonban — aratás után — lesz és fizetek önnek 6000 frtot. — A gyáros természetesen rá állt az alkura. Ily gazdálkodás mellett aztán nem lehet csodálni, hogy 140,000 frt évi jövedelem mellett is a püspöki javak zár alá kerültek.

Halás vendégek. Néhány héttel ezelőtt, mint azt annak idején említettük is, több pécsi fiatal ember, jobbdára hírlapírók, ki-

rándultak Abaligetre, hogy ott a barlangot megszemléljék. A társaság az alkalommal fő-tisztelendő Chalupe János abaligeti plébános házában találtak szívet nyerő, vendégszerető fogadtatásra, melynek varázshatása alatt a társaság egy tagja: Holló Zsigmond fiatal festőnk megígérte, hogy e szép nap emlékéül a vendégszerető házigazda arcképét le fogja festeni. Az olajfestmény a fő-tisztelendő ur egyik fiatalabbkori arcképe után a legnagyobb hűséggel és művészi gond- dal festve csakhamar elkészült és díszes aranyrámában a társaság 7 tagja által vasárnap vitetett ki és adatott át a megtiszteltnek, ki azt, mint vendégei szeretetének jelét meghatoltan köszönte meg és a festő művészt elérékenyülve megköszönte. A megható jelenet, melynél igazán elmondható, hogy „szív szívhöz szolt” bizonyára örökre felejthetetlen lesz a jelenlevők előtt.

A dunántúli közművelődési egyesület ügyében a nemzeti és polgári kaszinó tagjából alakult bizottság közelebb értekezletet tartott, melyből egy 8 tagú bizottság küldetett ki, részben az alapszabály-tervezet kidolgozására, részben pedig az egyesület létesítésének a dunántúli országrész sajtója útján leendő előmozdítására. E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy e téren kifejtett mozgalmunk Vasmege irodalmi köreiből is pártolásra lett s hogy Kovács Károly mura-szombati aljárásbíró többek közt következőleg nyilatkozva: „A dunántúli magyar közművelődési egyesületnek Pécssett történt megalakulása megjelelte az irányt, melyben elindulunk és haladunk kell; nincs egyéb hátra, minthogy annak magasatos czélját átértve, minden legcsekélyebb erőt egyesítsünk megközelítésére és elérésére” . . . a „Vasmegei Lapok” hasábjain felhívja járásának értelmiségét, különösen pedig a lelkészeket, tanítókat és körjegyzőket, hogy a járásban levő idegen hangzású helyneveknek magyar hangzásuakkal való felcserélését czélzó törekvésében vele vállaltva közreműködjenek. Vajha a derék aljárásbírónak számos buzgó követője támadna!

Kaszinó-estély. A szerdai kaszinó-estély, ez idényben immár a nyolcadik, minden eddigénél jobban sikerült. Az idő erősen szeles volt ugyan, úgy, hogy minden aggóda a mulatság elmaradására gondoltak, a hölgyközönség azonban bizonyára csak azért, hogy megmutassa, miszerint az idővel is tud dacolni, minden várakozás ellenére nagy számban jelent meg. Az első négyest, valamint a másodikat is 30 pár táncolta. Tour-táncokban alig lehetett mozogni. A fiatalok, köztök számos katona-tiszt, kiknek hiánya eddig meglehetősen érezhető volt, fáradhatatlan volt; 4-szer, 5-ször egymásután felhangzott a „hogy volt” és a városi zenekar minden egyes esetben készséggel engedett a közönségnek, mi a táncolónál — mondhatjuk — a legjobb hatást idézte elő. Csárdás is volt. A mulatságnak 1/2 után lett vége.

Egy kis magyarzásat. Egyik előző számunkban megírtuk, hogy a „Mohács és Vidéke,” tehát egy magyar lap a főherceglaki puszta elöljáró egy magán-hirdetményét magyarul és németül is közli és csodálkozástunkat fejeztük ki, hogy egy magyar lap német hirdetményt is felvesz hasábjain. Ennyit írunk, se többet se kevesebbet s ezt is nem kötekedésből, sem egyenes megrovásból, hanem pusztán a tény szokatlansága által indítva. Sorainkra a „M. és V.” legutóbbi számában drezdai polgárhoz illő udvariassággal válaszol, melyre megjegyzésünk a következő: Mi egyenesen megírtuk, hogy a kérdéses német szöveg a magyar mellett, a hirdetési rovatban, még pedig magán hirdetés alakjában jelent meg s így a „M. és V.” részéről e három szempont különös hangsúlyozása teljesen felesleges. Ép ily felesleges az önértékes mellvevétel, hogy a „M. és V.” így meg úgy apostolkodott a magyarság terjesztésében, mert ennek ellenkezőjét legalább mi nem állítottuk. Ami azon állítást illeti, hogy a fővárosi magyar lapok is köznölk német szövegű hirdetményt,

továbbá, hogy a mi megjegyzésünk a „M. és V.”-ét germanizációval akarja vádolni és hogy lapunk irodalmi rovatában a német irodalom termékeit ajánlja, mind-ezek egyserűen, hogy udvariasan fejezzük ki magunkat, ellentétei az igazságnak. De azt is mondja a „M. és V.,” hogy mi ez ajánlgatását tiszteletpéldány fejében tesszük. Ugy látszik, hogy lapársunk a tiszteletpéldányok fogalmával nincs tisztában; megmondjuk tehát neki, hogy a tiszteletpéldányokat az illető írók és kiadó-vállalatok előre megküldik a lapoknak és azokról tisztességes hírlap meg szokott emlékezni. Különbö béke velünk.

Esküvő. Weisz Mór barcsi bórkereskedő, mint lapunknak tudatják, közelebb vezette oltárhoz Sikkóson Mautner Márk leányát Franciskát.

Üdvös szigor. Talán nincs város, melyben az éji nyugalom oly nagy mértékben, oly sok módon és oly gyakran, megzavartatnék, mint az nálunk Pécssett történik. Most egy pajzán társaság a boltredönyökön húzza végig pálcáját, fülsiketítő zajt okozva, majd harmonikázó mesterlegények üzik tova az álmat szemedről, emitt rögtönzött quartett jár ablakról ablakra, melyeket jó szerencse, ha ráadásul be nem vernek, nem is szólva az éktelen kurjongatásról, melyek részeg bordáktól származnak. A rendőri hivatal elhatározta, hogy e szégyenletes állapotoknak véget vet. Szigorú utasítás adatván ki, vasárnap éjjel 8 mesterlegény — kik javában harmonikáztak — bekísértetett, hangszerek elvételét s mindegyikök 48 óra fogságra ítéltetett. Hasonló szigorúsággal fognak eljárni — igen helyesen — mindenki, ki a polgárok éji nyugalomának megzavarásában részesnek találhatik. Sok panasz és feljelentés érkezve a város területén levő kormármáros ellen, hogy a zárórákat nem tartják meg, ezek bírságolása is egyre folyik. A jelen félévben a záróra meg nem tartása miatt (hét-köznap éjjeli 12 óra, ünnepnap hajnali 3 óra) 15 bírságolási eset fordult elő, mit annyira inkább ajánlunk a nagy közönség figyelmébe, mert a záróra meg nem tartása miatt nemcsak az illető kormármáros, hanem a vendég is meg fog bírságolattani.

A fa-termelők és a budapest-pécsi vasút. A fa-termelők szállítási kedvezményének elérésére még f. évi május hó elején országos értekezletet tartottak s ez alkalomból a közlekedésügyi és földmívelési miniszterhez emlékiratot nyújtottak át. A közlekedésügyi miniszter ennek következtében tárgyalásokat folytatott a hazai vasúttársaságokkal s több kedvezményt vitt ki a fák szállítására vonatkozólag. A budapest-pécsi vasút 100 km-től nagyobb távolság esetében 100 kmként minden 100 kgram faárú után 0,16 krt, 4 kr kezelési díjat és adót engedélyez; ezenkívül az átmeneti forgalomban, a mennyiben saját hatáskörében intézkedhetik, még megszűbb menő kedvezményt is helyez kilitásba.

Városi adóügyünk. Az adófelügyelőség eleintése szerint az 1884-ik év végén Pécs város lakosainak egyenes adóhátraléka 40,897 frt 36 1/2 kr volt; az 1885 ik év első felére előirányoztatott 155,168 frt 09 kr, összesen tehát beszedendő volt a leírásba hozott 2067 frt 90 kr leszámitásával 193,977 frt 55 1/2 kr. Tényleg befizetett 137,063 frt 82 1/2 kr s így a f. év első feléről hátra lék 56,933 frt 73 kr. Az 1884-ik év első felében befizetett 133,602 frt, a hátralék volt 79,312 frt, ehhez viszonyítva a jelen I. félév adóhátraléka 22,379 frttal kevesebb.

Betörés. Szerdára virradó éjjel Weisz Plébánia-utcai szatócsboltjába négyen betörték s 5 frt értékű bolti cikkeket eltolvajlottak. A tettesek egyike kézrekerült.

A Havi - Boldogasszony napi országos vásár holnap, 2-ikán veszi kezdetét. A szarvasmarha- és lovasár 3-ikán és 4-ikén tartatik.

Lótenyésztési jutalomdíj-kiosztás lesz holnap, 2-an reggel 7 órakor a budai külvárosi vásártéren; ugyanezen napon történik meg azon lovak kiválasztása, melyek a budapesti kollektív-lókiállításra városunkból fognak szállíttatni.

A megyeházból. F. hó 3-án hétfőn d. e. 9 órakor állandó választmányi, d. u. 3 órakor nyugdíjválasztmányi ülés, f. hó 10-én d. e. 10 órakor évnegyedes rendes közgyűlés, 11-én pedig közigazgatási bizottsági havi ülés tartatik.

Kiállítási beléptijegyekért július 26-ikáig bezárólag összesen 404,210 frt folyt be.

Jegyző-választás. Szabad - Szent-Királyi közégi jegyzőjévé f. hó 30-an számos pályázó közül nagy többséggel Picz N. segédjegyző választott meg.

Bács-Bodrogh megyei hírek. Jausz Károly temesvári kereskedő eljegyezte Csik Nelli kisasszonyt Szabadkán. — Nyitrai Aurél szabadkai vasuti tiszt eljegyezte Tallosi Örszikét, a nem rég elhunyt Szieger Dániel örökösét. — A vaizskai uradalmat megvette gróf Dobszynsky 700,000 frton. — Arányi Dezső szintársulata július hó 16-ika óta Kulán működik.

Megszökött rabok. Az eszéki várból Kapitány (Hauptmann) Jóska, 20 évi várfogságra ítélt betörő és utonálló tolvaj, mult szerdán megszökött egy Hoinig nevű rab-társával. Mindkét rab sírára borotvált arcza. Az egyik vörös fezt vitt magával. Hoinig balvállán több himlőhely és mély seb van e miatt balkarját nehezen forgathatja. Kapitány Jóska lábain a rabláncz törése látszik, arca felütőnén sápadt, ajkai száraztak. Aki esetleg tud rólok valamit, tegyen jelentést az eszéki várparancsnoksághoz.

A harkanyi fűrődövendégek száma mai napig 1151 személy, az áttutazó vendégek eddig 3935 személy.

Tűz. Sikkóson 28-án éjjel tűz ütött ki, a mely azonban a szeles idő daczára szerencsés irányból fogva csak egy jegvermet és ólat hamvasztott el.

Szomorú hír. Korsós Ferencz általános tisztelt sikkói polgár, mint leveleznök írja, szerdán reggel 4 órakor föléltette magát és azonnal meghalt. Az 59 éves becsületes férfiut zilált anyagi viszonyai kergették a halálba.

Rab-ó-támadás. Rölli József vaszari fazekas, mint leveleznök írja, Német-Bólyból hazajövet utonálók megátámadták, s miután védte magát, agyba-főbe verték, lovát pedig elvették. A fazekas állapota vesztélyes.

Öngyilkosság. A tékei községi erdőben mult hó 28-ikán egy felakasztott ember laklájára találtak. Az illető életében tékei lakos volt, neve Lécz János, nuzulról 26-ikán távozott. Felakasztásának ideje és szomorú tetteinek oka ismeretlen.

A dadogás gyógyítása. Mocsári Gerő tanítóképzőintézeti tanár azon szomorú tényből indult ki, hogy a hibás beszédűek, nevezetesen a dadogók számára hazánkban külön gyógyintézet nem létezik, elhatározta, hogy e téren 14 év óta szerzett elméleti s gyakorlati ismeretét a szenvedő emberiség javára értékesítve folyó évi szeptember 1-én Győrött a dadogók gyógyítására bennlakással összekötött gyógynevelő intézetet nyit. A dadogás tüneményét a rendetlen, hiányos belégzés, illetőleg a kilégzés helytelen felhasználása eredményezi. Ezen elméleten nyugszik a dadogás gyógyítása. Lélektani szempontból meg kell szüntetni a félelmet, élettani szempontból az esetleges idegességet és helyreállítani a rendes légzést. E feladatot tüzte ki magának a felállítandó gyógynevelő intézet, melybe felvétetnek népiszkolai s közepetanosodi (gymnasiumi, reáliskolai) tanulók s felnőtt férfiak. A népiszkolai s közepetanosodi tanulók vagy a városi iskolákat látogatják, vagy ha azt a dadogás foka szükségessé teszi, benn az intézetben külön díj mellett részeseülnek oktatásban; a jelentkező nő-növendékek a Bánóczy-féle hat népiszkolai osztályból álló, nyilvános jellegű, bennlakással szerzett leánynevelő-intézetben helyeztetnek el, ahol tanítatásuk s gyógyittatásuk is eszközöltetni fog. A felnőtt férfiak a városban is fogadhatnak lakást s csupán csak a gyógyórákra járnak be az intézetbe. Ajánljuk ez intézetet a szülők és gyámok figyelmébe és pártfogásába.

A selyem-gubók bevéltása Tolnamegyében 3 hejey: Szegszárdon, Nagy-Dorogon és Tengődön június 16-ika óta folyamatban van. A végeredmény még nem állapítható meg. A július első napjáig bevéltott gubó-mennyiség azonban már is felülhaladja a tavalyi végleges eredményt. A szegszárdi selyem gyárban bevéltási és pete-termelési munkálatokkal naponta 90 személy foglalkozik. A felügyelőség eddig 700 liter szeder magot 350 frtért váltott be, ami mint a nép számára könnyen hozzáférhető mellék kereset emltést érdemel. A selyem hernyótenyésztés felkarolását ajánljuk a községi előljáróság és tanítói kar figyelmébe.

Vettük Vörösmarty Mihály összes műveinek 35, 36, 37 és 38-ik füzetét. E füzetek a nagy költőnek „Julius Caesar,” „Leár király” továbbá „Romeo és Julia” című műfordításait, valamint az ezeket illető s Gyulai Pál által írt jegyzeteket tartalmazzák. (Megrendelhetni Méhner Vilmosnál Budapest, papnövelde-utca 8), füzetenként 35 kr.

Vegyes hírek. Chathamban (Angolországban) a hajóra tolongva igyekező utasok alatt a vas kikötő-híd széjjel pattant s körülbelül 100 ember a Medvay folyóba esett. Csak néhányat lehetett közülök megmenteni. — Elzász-Lotharingia kormányzójává Hohenlohe herczeg volt párisi nagykövet neveztetett ki. — Nina bibornok, a pápa államtitkára meghalt 73 éves korában. — A debreczeni kath. templomot vasárnap éjjel kirabolták. Az elvitt tárgyak értéke 1600 forint. — Dr. Say József székesfehérvári orvos meghalt 26-ikán 70-ik évében. Félmilliónyi vagyonát egyetlen fia, István (joggyakornok) öröklé. — Tác fehérmezei községben csavargó gyermekek gondatlan gyujtogatása következtében 14 ház számos marhával elégett. — Herman Ottó kitünő tudosunk, országgyűlési képviselő nőül vette Miskolczon Borosnyay Kamillát. — Mint a „Figaro” írja, azok sorában, kik a francia belügyminiszter rendelkezési alapjából tetemesebb összegeket kapnak, első helyen Grévy, a köztársaság elnöke foglal helyet, ki még utazási költségeit sem saját fizetéséből fedezi. Megjegyezzük, hogy a „Figaro” nem barátja Grévynek. — Sir Mózes Montefiore, a nagyhirű és bőkezű emberbarát meghalt Londonban, 101 éves korában. Az elhunyt izraelita hitsorsosai érdekében rendkívül sokat fáradozott. — Konstantinápoly lakosainak száma 870,000, kik közül 112,000 idegen. A lakosságnak csak fele része tartozik

Mohamed követői közé. — A máhdi — Mohamed Achmed — arab hírek szerint június 20-án halt meg fekete himlőben. Utódjává unokaöccsét, Abdullah-t nevezte ki, meghagyván neki, hogy a keresztények ellen a harcot folytassa. — A mármaros-szigeti r. k. templomot kirabolták. Az elvitt tárgyak értéke 1506 frt. — A római nagy kolera-kórház, mely XIII. Leo pápa kezdeményezésére a katolikus világ adományaiból épült fel, már teljesen elkészült, a Vatikán és Szent-Péter templom közvetlen közelében, a Szent Mártha templom mellett. A kórház egy millió lirába került és 200 beteg befogadására képes.

Gabona-árjegyzék

Pécs sz. kir. városában 1885. évi július hó 25-én tartott hetivásárról.

		100 kiló ára.
Buza:	) jó	7.20
	) középszerű	7.—
	) legalábbvaló	6.90
Kétszeres:	) jó	6.30
	) középszerű	6.—
	) legalábbvaló	6.—
Rozs:	) jó	6.40
	) középszerű	6.20
	) legalábbvaló	6.—
Árpa:	) jó	6.40
	) középszerű	6.20
	) legalábbvaló	6.—
Zab:	) jó	6.50
	) középszerű	6.20
	) legalábbvaló	6.—
Kukoricza:	) jó	6.40
	) középszerű	6.20
	) legalábbvaló	6.—
Széna		3.90
Szalma (másra)		1.40
Hajdina (másra)		—

Szerkesztői üzenetek.

Okány. Köszönjük. Közébelevelt irunk.
 H. Zs. Az illető újság kérdéses cikket előbb el kell olvasnunk. Jövő számunkban értesíteni fogjuk.
 Vaszar. A másik közleménynek is sorát keritjük.
 O-Falu. Bármiikor szívesen látjuk becses közleményeit.
 Síklós. Az apróságokat köszönjük.
 Lapunk levelezőit tisztelettel kérjük, szíveskedjenek tudósításaikban a vetések állására s az aratás eredményére is kiterjeszkedni.

Laptulajdonos :
FEKETE MIHÁLY.

Felelős szerkesztő:
FEILER MIHÁLY.

Kis hirdetések.

Egy jó zongora megvételre kerestetik. Szíves ajánlatok e lap kiadóhivatalához intézendők.

Ocska ablakok redőnyökkel együtt jutányos áron megvehető. Felvilágosítást a kiadó ad.

A nagy Skóki hegyben egyik legjobb szőlő préházzal, 800 akóra való boltozott pinczével, egész felszereléssel, idei szép természettel együtt, kedvező feltételek mellett, szabad kézből eladó. Értesítést a kiadóhivatal ad.

Egy cserép és pala-fedelező (Schieferdecker) ajánlja magát mindenféle cserép és pala-tetőkön előforduló javításokra vagy újonnan való fedelezésére, valamint a házfedelek évenkénti jó karban tartására. — Bővebb értesítést a kiadóhivatal ad.

Nyílt tér.

Takarékos háziasszonyok számára újabban egy igen előnyös berendezést hoztam. Ugyanis lisztüzletemben ezentúl a legjobb minőségű

pesti hengeralmi lisztek

25 kilós zacskókban

a melyek a malom által direkt

telítettek és lepecsételtettek

nagy bevásárlási áron beszerezhetők.

A liszt kitünő minőségű, szép és olcsó s így minden gondos háziasszonynak érdekében áll egyszeri megrendelés által a tehető megtakarításról meggyőződni.

A liszt bérmentve küldetik a házhoz, a zacskót ingyen adom hozzá.

Esetleg hitel szívesen nyítok.

WEILLER MIKSA

liszt-üzlet Pécsett,

1185 Majláth-ter, az izr. templommal szemben.

KLALLITÁS

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUDAPESTEN

GAZDASÁGI GÉP-KIALLITÁS

1885

MEGHÍVÁS.

A FOLYÓ ÉRTŐ ORSZÁGOS KIALLITÁS ALKALMAZÓI

V. YACZI KÖRÜT 80. BUDAPESTEN és YACZI KÖRÜT 69.

BAJAZ. KÖZLÖN ÉS ORSZÁG. ÉRTŐT KEZELÉSÉBEN.

RENDEZETT BE.

MEGHÍVÉS SZÍVES MEGTÉRTELÉST

szere az érdeklődők

tisztelettel meg-

hívandnak.

1885

A legbiztosabb szer

az általam: **CSILLAG ANNA** által feltalált

haj- és szakálnövesztő

keücs, mely a gyógyászati facultások leghírnevesebb szaktörtiai álta vegyelemzetett s kitünő hatásának talatatott volt: a haj k hullása ellen, a haj növesztésére, fejköszvény ellen, korpaképződés, kopasz fejtűség, a bajusz és szakáll ritka növése ellen.

Széküldési gyári főraktár:
Bpsten V. I. király-u. 26.

CSILLAG ANNA
HAJ,BAJUSZ és SZAKÁL NÖVESZTŐ
A NŐCS GYÁR

CSILLAG és TÁRSA
BUDAPEST VI. KER. KIRÁLYUTCA 26. sz.

Ált és Böhm urainknál

Pécsett kapható:

ARA KÖCSÖCKENKENT 50 kr. 11fr. és 2fr.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tisztelettel tudomására hozni, hogy egy legjobb minőségű

kötőgépet

beszerztem és ez által azon kedvező helyzethen vagyok, máiól kezdve minden a kötés szakmába vágó munkákat gyorsan és pontosan teljesítheteni.

Készíték **új gyermek- és női harisnyákat, fiú- és férfit-felharisnyákat, kesztyűket,** stb. elvállalom azonkívül mindenféle gyártmány meg-**oldását és javítását.**

Mintbogy semmi költséget sem kímélve, egy kötőgépet vásároltam, melylyel oly könnyűen dolgozhatni, hogy az azzal készített munkák a kézimunkákat tartás és egyenlőségük által megelőzik, azon reményvel kecségettem magamat, hogy a n. t. közönség vállalatomat számos meghívás által támogatja, melyet kiérdemelni és ezáltal a bennem helyezett bizalomnak megfelelően mindentörőrekrévéssem leend.

Kiváló tisztelettel

Dorner Emma,

Pécsett, Nepomuk-utca 19. szám,
a posta átelejében.

A n. é. közönség kényelmére legjobb minőségű fehér és színes kötőanyag mintákkal el vagyunk látva és ennek beszerzését legutányosabbban eszközölöm.
Ugyanitt egy használt jó

Wheeler Wilson varrógép

nagyon olcsón eladó.

J u l i a - e l e d ő s.

Az ócsárdi bérgazdaságban

100 drb. vágni való öreg ürü

és

80 drb mustra ürü és anyajuh

eladó.

Venni szándékozók alulírottal

Ócsárdon

(u. p. Gúcsöny)

szóval, vagy levélileg bármikor értekezhetnek.

Vérffy Illés
birtó.

1166

P A C H E R E.

Pécsett, Széchényi-tér 17-ik számú bazár alatt.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő izlés szerint **ujonnan felszerelt**

nagy választéku gyári raktárát

bel- és külföldi üveg, porcellán és majolika tárgyakból u m.

minden nagyságu és kivitelü magyar, francia, angol és cseh gyártmányu **VIRAGTARTÓK, VIRÁG-
CSEREPEK, VIRÁGKOSARAK, VIRÁGCSEREP-ÁLLVÁNYOK,** csinált virágcsokrok különleges
diszes levelekből összeállított és macart csokrok, szabadiszítéshez alkalmas szobrok, fali disz-
tálak, ebédli disztésére alkalmas dombor olajnyomott képek diszes gyufa és hamu tartók,
aranyháltartók, névjegy- és gyümölestartó állványok, diszes kancsók és poharak,
kis porcellán figurák képviselve az állat és gyermekvilág nemkülönben minden néven nevezendő

gyermekjátékokból, legutányosabb gyári árakban.

Porcellán étkező készetek	6. sz.	9 frttól,
" Theás "	"	3 " 50
" Kávés "	"	3 " 50
" Fek.kávé "	"	4 " —
" Mosdó "	"	3 " —
Üvegphár		3 1/2 krtól fölfele.
" tányér		9 krtól fölfele.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

PACHER E.

HOFFMANN KÁROLY

asztalos-műhelye és bútorkáptára

PÉCSETT, Ó-Pósta-utca 12-ik szám.

Mindenféle (saját gyártmányu)

politurozott, fényezett és konyha-butorok,
szőnyeges és vas-butorok,
tükrök s ablak függöny-tartók
raktárával.

Thonet-féle hajlított fáju nád
vagy fa-ütökéjü **székek eladása**

Teljes stilszerű butorzatok, mindenféle asztalos munkák
és javítások elvállaltatnak.

Butor-csomagolás és szállítás minden irányban.

Arjegyzékek ingyen kaphatók.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására
hozni, hogy
fűszerkereskedésemben
mindenféle

friss GYÜMÖLCS

továbbá tej és vaj kapható.

Ugyszintén nálam megrendelhető Hamburgból
minden minőségü kávé
minta szerint a lehető legutányosabb árak mellett.

Scheibner János

Ó-posta- és Kazinczy-utca sarkán.